

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ДАЙДЖЕСТ У СФЕРІ ВІЙСЬКОВОГО ПРАВА

за квітень-липень 2022 року

Випуск 1

Комітет з військового права НААУ

Центр надання методичної допомоги та координації
волонтерського руху адвокатів
з правового захисту військовослужбовців НААУ

2022

ЗМІСТ

I. Загальна інформація про Комітет і Центр

1.1. Про створення, мету та завдання	3

II. Діяльність Комітету та Центру

2.1. Робота у межах волонтерського руху "Адвокати ЗСУ"	4
2.2. Участь представників Комітету та Центру у заходах, робочих групах тощо.....	5
2.3. Співпраця з громадською організацією "Юридична сотня"	6
2.4. Проведення засідань Центру	6

III. Практичні матеріали у сфері військового права в межах волонтерського руху «Адвокати ЗСУ»

3.1. Пам'ятки з надання правничої допомоги військовим ЗСУ – для адвокатів і для військових	9
3.2. Пам'ятки щодо підстав і порядку звільнення з військової служби під час воєнного стану і відстрочки від призову під час мобілізації.....	9
3.3. Роз'яснення щодо оскарження дій командирів.....	9
3.4. Огляд знакових кримінальних справ для захисту військовослужбовців.....	9
3.5. Статті, публікації	9

КОНТАКТИ: 04070, м. Київ, вулиця Борисоглібська, 3, 5-й поверх

Комітет з військового права НААУ

Центр надання методичної допомоги та координації волонтерського руху адвокатів з правового захисту військовослужбовців

Голова Комітету та Центру **Марія Островська**

Електронна пошта: m.ostrovska@mail.unba.org.ua

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ І ЦЕНТР

1.1. Про створення, мету та завдання

Комітет з питань координації надання правової допомоги учасникам антитерористичної операції, членам їх сімей та переселенцям створений відповідно до розпорядження Голови НААУ, РАУ від 25 жовтня 2014 року №175 та перейменованій на **Комітет з військового права** розпорядженням Голови НААУ, РАУ №1 від 14 січня 2020 року.

Метою діяльності Комітету є координація дій адвокатів із надання кваліфікованої юридичної допомоги учасникам бойових дій, членам їхніх сімей і переселенцям, а також організації та консолідації адвокатської спільноти для захисту прав і законних інтересів таких осіб.

Центр координації волонтерської допомоги військовослужбовцям створений при НААУ розпорядженням Голови НААУ, РАУ №60 від 28 квітня 2022 року з метою забезпечення ефективної співпраці зі Збройними Силами України з питань правничої допомоги військовослужбовцям і розвитку волонтерського проекту адвокатів з правничого захисту військовослужбовців.

Також про створення Центру повідомила **Голова НААУ, РАУ Лідія Ізовітова** під час онлайн зустрічі [«Волонтерського руху адвокатів Збройних Сил України»](#) за участю представників Міністерства юстиції, Міністерства цифрової трансформації, адвокатів, представників громадських організацій. Координатором руху є **радник з юридичних питань Головнокомандувача ЗСУ Євгенія Рябека**.

Основним завданням Центру є інформаційна, методична та інша підтримка адвокатів, які надаватимуть правничу допомогу військовослужбовцям Pro Вопо в межах волонтерського руху.

Зокрема, заплановано, що Центр разом з ВША НААУ здійснюватиме організацію семінарів, круглих столів, конференцій, лекцій з актуальних питань правничої допомоги військовослужбовцям, видаватиме практичні посібники з актуальних проблем волонтерської правової допомоги. У разі необхідності офіційного письмового роз'яснення із правозастосовних питань Центр звертатиметься до Ради адвокатів України з відповідними проектами пропозицій.

I. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ ТА ЦЕНТРУ

2.1. Робота у межах волонтерського руху "Адвокати ЗСУ"

Волонтерський рух «Адвокати ЗСУ» — проект, створений за ініціативою Головнокомандувача Збройних сил України **Валерія Залужного**, і його головною метою є юридична підтримка захисників України.

Координатором цього руху і контактною особою є **радник з юридичних питань Головнокомандувача ЗСУ Євгенія Рябека** (телефон: 068-131-30-87, email: Legaladv2022@gmail.com)

Довкола цього проекту об'єдналися адвокати-волонтери, які готові надавати безоплатну кваліфіковану юридичну допомогу військовослужбовцям і членам їхніх родин.

До руху долучилася і Національна асоціація адвокатів України. Більше 30-ти адвокатів, представників комітетів НААУ, надають правову допомогу військовослужбовцям з різних галузей права.

Голова Центру Марія Островська постійно консультує адвокатів у спеціальній чат-групі "Адвокати ЗСУ", а також за особистих звернень військовослужбовців і членів їхніх сімей з різних аспектів правничої допомоги (розшук і соціальні виплати родинам зниклих безвісти,

полоненим, особливості проходження ВЛК, правила подання рапортів, оскарження дій командирів, проведення розслідування нещасних випадків, службового розслідування правопорушень тощо).

Крім того, велася робота щодо підготовки для колег-юристів проектів рапортів:

- на звільнення з військової служби за різними підставами;
- про переведення;
- про надання відпустки;
- про неспроможність виконати наказ тощо.

Підготовка правових висновків:

- про дислокацію військових підрозділів ТРО (до змін за Законом від [03.05.2022 №2237-IX](#));
- про речове забезпечення;
- про медичних огляд;
- про військову підготовку тощо.

Кожен адвокат може взяти участь у проекті. Для цього необхідно пройти реєстрацію у чат боті: <https://t.me/uamilitarylawyerbot>

Крім того, в особистому кабінеті адвоката про це можна [поставити відмітку у ЄРАУ](#)

Голова Комітету та Центру Марія Островська отримала подяку від **Головнокомандувача Збройних Сил України Валерія Залужного**.

Головнокомандувач ЗСУ відзначив значний особистий внесок у наданні всебічної допомоги підрозділам Збройним Силам України, активну волонтерську діяльність в умовах воєнного стану.

2.2. Участь представників Комітету та Центру у заходах, робочих групах тощо

5 травня заступник Голови Комітету **Наталія Фецик** розповіла для мультимедійної платформи «Громадське радіо» про мобілізацію і найпоширеніші юридичні питання.

Перегляд інтерв'ю на сайті [радіостанції](#).

Крім того, 24 травня **Наталія Фецик** підготувала статтю про права та гарантії полонених українських військовослужбовців на момент їх перебування в полоні та після повернення додому.

Перегляд на [сайті Асоціації жінок-юристок України "ЮрФем"](#).

16 червня Голова Центру **Марія Островська** взяла участь у круглому столі «Законодавче врегулювання легалізації та організації добровольчих формувань», організованому Комітетом ВРУ з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

На заході обговорювався законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо легалізації, організації, утворення та участі добровольчих формувань у захисті незалежності, суверенітету і територіальності цілісності України». Ним пропонується визначити поняття «добровольче формування», механізм входження до складу Збройних Сил України, змінити низку положень Кримінального кодексу України тощо. Це пов'язано передусім із тими утвореннями, які самоорганізувалися і дали гідну відсіч збройному нападу РФ, але не входять до складу ЗСУ та не мають статусу ДФТГ. Вони досі воюють у районах ведення активних бойових дій і мотивовані надалі захищати Україну. Проте не отримали жодного правового визнання і відповідних соціальних гарантій.

Детальніше у новині [на сайті НААУ](#).

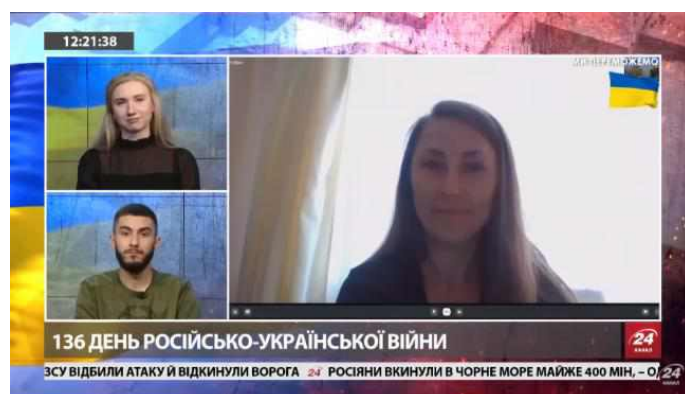
Заступник Голови молодіжного комітету НААУ — UNBA NextGen **Жанна Грушко** провела низку вебінарів на актуальні у період воєнного стану теми. Переглянути заходи можна на Youtube каналі NextGen:

- [Актуальні питання мобілізації під час війни.](#)
- [Актуальні питання мобілізації під час війни 2.0.](#)
- [Правила перетинання кордону громадянами України під час воєнного стану.](#)
- [Правила перетинання кордону громадянами України під час воєнного стану 2.0.](#)

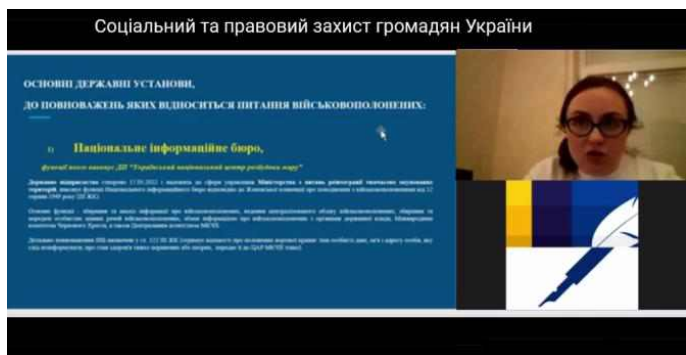

Заступник Голови Комітету **Наталія Фецик** розповіла для ЗМІ про взяття жінок на військовий облік в Україні:

- [Правила та процедура взяття жінок на військовий облік в Україні що змінилося](#)
- [Мобілізація жінок в Україні під час війни: що відомо](#)
- [Мобілізація жінок на рівні з чоловіками / Детальне пояснення юриски про зміни з 1 жовтня.](#)

29 липня **Марія Островська** взяла участь у Всеукраїнському круглому столі "Соціальний та правовий захист громадян України під час та після війни: практична допомога військовополоненим, громадянам України на окупованих територіях, воїнам, волонтерам та найбільш вразливим прошаркам населення".

Організаторами заходу є Спілка адвокатів України, Комітет адвокатської практики та підвищення кваліфікації Ради адвокатів Запорізької області, Рада адвокатів та КДКА Запорізької області.

Під час доповіді **Марія Островська** розповіла учасникам про алгоритм надання правової допомоги членам сім'ї військовополоненого.

Перегляд трансляції заходу за [посиланням](#).

2.3. Співпраця з громадською організацією «Юридична сотня»

13 травня очільниця Центру **Марія Островська** провела вебінар для ГО «Юридична Сотня» з приводу правильної кваліфікації дій на військовій службі та правничої допомоги військовослужбовцям у кримінальних справах. Ішлося про особливості складу військових злочинів за ст. 402 (непекора), ст. 407 (самовільне залишення військової частини) та ст. 408 (дезертирство) Кримінального кодексу України, стратегію і тактику захисту.

Детальніше у новині [на сайті НААУ](#).

Вебінар щодо правильної кваліфікації дій на військовій службі та правничої допомоги військовослужбовцям у кримінальних справах

Спікер
Марія Островська
Голова Центру надання методичної допомоги та координації волонтерського руху адвокатів з правового захисту військовослужбовців НААУ

20 червня за зверненням Вінницького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги заступник Голови Комітету і адвокат-волонтер ГО «Юридична сотня» **Наталія Фецик** долучилася до проведення тренінгу для адвокатів на тему "**Мобілізація та проходження військової служби**".

Тренінг складався з двох частин. Першу провела юристка ГО «Юридична сотня» **Наталія Шумінська**, а другу — **Наталія Фецик**.

2.4. Проведення засідань Центру

Протягом двох місяців проведено 4 засідання (1, 10, 17 та 24 червня).

1 червня під час засідання Голова Центру **Марія Островська** окреслила пріоритетні напрями взаємодії з державними установами та волонтерськими проектами, пов'язаними з наданням правової допомоги захисникам країни та членам їхніх сімей. Адвокат розповіла про результати залучення правників до захисту прав і законних інтересів військовослужбовців, а також звернула увагу на важливості дотримання принципів адвокатської діяльності в межах консультацій pro bono.

Деталі обговорення [на сайті НААУ](#).

На засіданні, що відбулося **10 червня**, Голова Центру **Марія Островська** звітувала про напрацювання за тиждень, серед яких значилося завершення підготовки аналітичних матеріалів:

- щодо системи національного спротиву, до яких належать ТРО та рух опору.

Як повідомила очільниця Центру, саме ці питання викликають найбільшу зацікавленість серед адвокатів і військовослужбовців, що потребують правничої допомоги;

- щодо юридичних механізмів захисту прав і законних інтересів українських військовополонених.

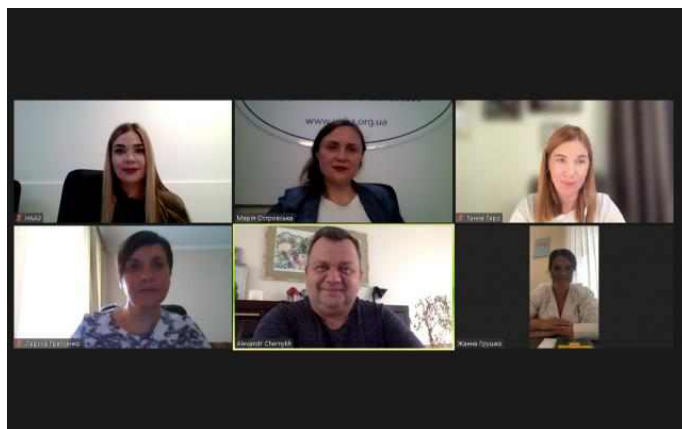
Детальніше [на сайті НААУ](#).

17 червня на засіданні обговорили актуальні проблеми правової допомоги та захисту військовослужбовців.

Керівник проектів і програм Вищої школи адвокатури НААУ **Лариса Гретченко** повідомила про інформаційну освітню підтримку актуальних тем волонтерської правової допомоги в межах проекту «Адвокати ЗСУ». Привертають увагу непоодинокі повідомлення та зауваження щодо якості порад, які надаються окремими адвокатами у волонтерських чат-групах. На цьому непорозумінні акцентують правники, які є спеціалістами різних галузей права, що межують з військовим законодавством і міжнародним гуманітарним правом (правом війни).

У зв'язку з цим з метою забезпечення єдиного праворозуміння і правозастосування тематичного законодавства Лариса Гретченко виступила з пропозицією створення рекомендаційних роз'яснень і пам'яток для адвокатів волонтерського руху з важливих і найбільш поширених питань сімейного права, медичного забезпечення, соціального захисту, реалізації трудових прав і гарантій, матеріального забезпечення військовослужбовців.

Голова Центру **Марія Островська** погодилася з недостатньою компетентністю юристів у спеціалізованій тематиці права війни. Часто знання черпаються з новин чи соцмереж, без аналізу чинних законодавчих норм чи без врахування їх поточних змін. Зауважила, що необізнаність із певним правовим аспектом – це абсолютно нормально для правників, бо не можна охопити всі сфери законодавства та практики. Учасники групи ставлять у чатах питання перед більш досвідченими колегами й очікують дієву пораду. Водночас надання помилкових, неоднозначних чи некоректних відповідей на їхні запитання є неприпустимим і шкідливим, таким, що має ризик низького рівня якості волонтерської правової допомоги і спричинення негативних наслідків для клієнта. Адвокат наголосила, що старається власними зусиллями сприяти отриманню колегами експертних рекомендацій, і закликала інших адвокатів так само не замовчувати проблеми, які виникають безпосередньо в чатах.

Деталі обговорення [на сайті НААУ](#).

ІІІ. ПРАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ У СФЕРІ ВІЙСЬКОВОГО ПРАВА В МЕЖАХ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ “АДВОКАТИ ЗСУ”

3.1. Пам'ятки з надання правничої допомоги військовим ЗСУ — для адвокатів і для військових

Комітет підготував дві пам'ятки з надання правничої допомоги військовим ЗСУ — для адвокатів та, власне, для військових.

Голова Комітету **Марія Островська** презентувала їх 29 квітня під час онлайн зустрічі «Волонтерського руху адвокатів Збройних Сил України» за участю представників Міністерства юстиції, Міністерства цифрової трансформації, адвокатів, представників громадських організацій.

Переглянути пам'ятки можна [на сайті НААУ](#).

3.2. Пам'ятки щодо підстав і порядку звільнення з військової служби під час воєнного стану і відстрочки від призову під час мобілізації

Комітет і Центр підготували дві пам'ятки щодо підстав і порядку звільнення з військової служби під час воєнного стану і відстрочки від призову під час мобілізації.

Авторами пам'яток є Голова Комітету та Центру **Марія Островська** і член Ради Комітету з питань захисту бізнесу та інвесторів **Сергій Лисенко**.

Переглянути пам'ятки можна [на сайті НААУ](#).

3.3. Роз'яснення щодо оскарження дій командирів

У матеріалах вказано, яким шляхом військово-службовці можуть оскаржити дії командира, вимоги щодо складання таких звернень, суб'єкти їх розгляду та порядок оскарження. Крім того, наведено інформацію щодо опитування військовослужбовців.

Сформувала роз'яснення Голова Комітету та Центру **Марія Островська**.

Перегляд матеріалу за [на сайті НААУ](#).

3.4. Знакові судові справи для захисту військовослужбовців — огляд судової практики

Огляд судової практики підготовлений Комітетом. Тематичний матеріал містить огляд знакових судових справ для захисту військовослужбовців, висновки та ключові тези за змістом судових рішень.

I. Справа генерал-майора Назарова

Це справа про збитий терористами літак ІЛ-76-ЛД та загибель 49 військовослужбовців на борту, обвинувачення в цьому начальника штабу АТО за недбале ставлення до військової служби, що призвело до тяжких наслідків за ч. 3 ст. 425 ККУ.

Постанова ККС ВП від 21.05.2021 у справі №185/12161/15-к: закрити кримінальне провадження у зв'язку з відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення.

II. Справа бійців батальйону «Айдар»

Це справа про обвинувачення айдарівців у викраденні та замаху на умисне вбивство працівника поліції (ч. 3 ст. 15, ч. 1 ст. 115, ч. 2 ст. 146), розбою (ч. 2 ст. 187), викраденні автомобіля (ч. 3 ст. 289), зберіганні та перевезенні наркотиків (ч. 1 ст. 309), хуліганстві із застосуванням зброї (ч. 4 ст. 296 Кримінального кодексу України).

Постанова ККС ВП від 05.02.2019 у справі №233/514/16-к: скасувати рішення першої та апеляційної інстанції і призначити новий розгляд в суді першої інстанції.

Переходьте за [посиланням](#) та дізнавайтеся більше.

3.5. Статті, публікації та інші матеріали

На сайті Вищої школи адвокатури НААУ опубліковані матеріали:

- Застосування цивільними особами зброї у період дії воєнного стану: відповіді на поширені питання.

Відповіді на питання надали:

- **Марія Островська**, адвокат, очільниця Центру, Голова Комітету з військового права НААУ;
- **Наталія Фецик**, адвокат, заступник Голови Комітету з військового права НААУ;
- **Лариса Гретченко**, адвокат, Керівник проектів і програм ВША НААУ.

Перегляд за [посиланням](#)

- «Українські військовополонені: соціальні гарантії, забезпечені Україною».

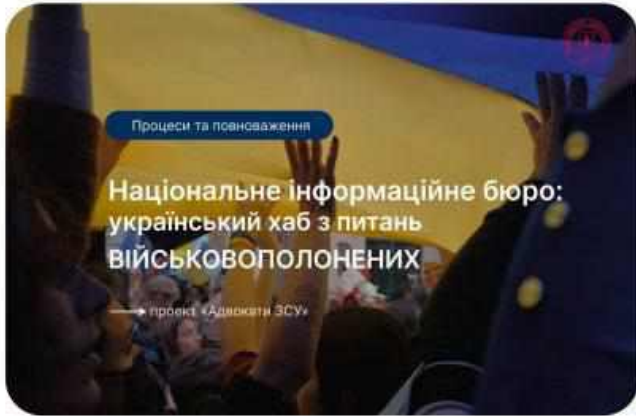
Матеріал підготували — **Марія Островська**, адвокат, очільниця Центру, Голова Комітету з військового права НААУ, та **Наталія Фецик**, адвокат, заступник Голови Комітету з військового права НААУ.

Перегляд за [посиланням](#)

- «Національне інформаційне бюро: український хаб з питань військовополонених».

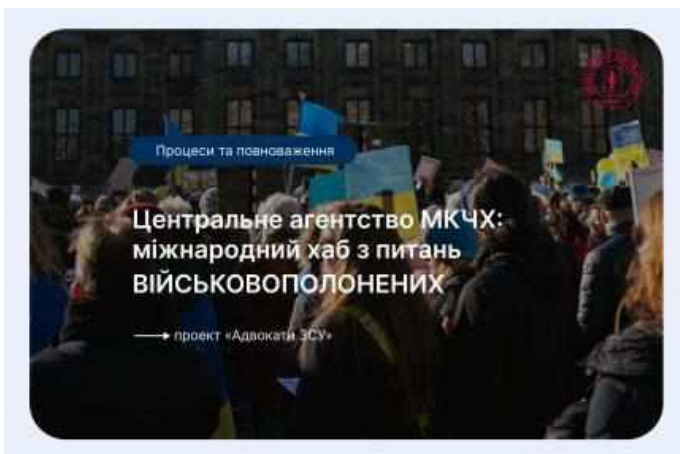
Роз'яснення надала **Марія Островська**, адвокат, очільниця Центру, Голова Комітету з військового права НААУ.

Перегляд за [посиланням](#)

- «Центральне агентство МКЧХ: міжнародний хаб з питань військовополонених».

Роз'яснення надала **Марія Островська**, адвокат, очільниця Центру, Голова Комітету з військового права НААУ.

Перегляд за [посиланням](#).

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

Ми дуже цінуємо ваш час, тому хочемо поінформувати про **телеграм-канал НААУ**, на якому лише актуальні новини та заплановані заходи — <https://t.me/InfoUNBA>

Також у вас є можливість першими дізнаватися про всі акредитовані навчальні заходи, цікаві статті колег та огляд правових позицій ВС за допомогою **телеграм-каналу Вищої школи адвокатури НААУ** — <https://t.me/hsaorgua>

2022